DISSERTATIONEM PHILOSOPHICAM

DE

PHILOSOPHIA ADAMI PVTATITIA,

PRÆSIDE

DN. JAC. WILHELMO FEVERLINO,
LOGICES P. P., ALVMNEI ET OECONOMIAE INSPECTORE,

PLACIDAE COMMILITONVM DISQVISITIONI SVBJICIET

AD D. XVIII. DECEMBR. MDCCXV.

RESPONSVRVS AVCTOR

VITVS HIERONYMVS REGENFVS,
NORIMB.

ALTORFII,
LITERIS MAGNI DANIELIS MEYERI.

I.

Hilosophiæ, quæ singulare Dei donum, atque insigne mortalium ornamentum recte habetur, ea hodie est conditio, ut misso antiquitatis præjudicio, rationi magis indulgeat, rerumque causas diligenter scrutari atque prudenter rimari suscipiat. Omnes enim scientiæ Philosophicæ, quo propius ad originem suam accedunt, hoc majoribus imbecillitatibus obnoxias & tenuiores esse, quem nostrum fugit? Documentum hujus rei luculentissimum præbet Philosophia Adami, quam putatitiam hac Dissertatione Bono cum Deo sistam. Non incongruum erit, ab ipsorum nominum in fronte occurrentium consideratione facere initium. Adam videtur plerisque dictus fuisse ab אדמה terra, ut Deus homini, statim atque conditus erat, memoriam tenuissimæ originis perpetuam infigeret, phylacteriique instar commendaret illud, quod extat Gen. II, 7. & III, 19. atque 1. Cor. XV. 47. confirmatum legimus. Ast hæc deducendi ratio non omnibus arrisit autoribus, quin aliam invenirent, in qua consideranda exercerent ingenium. Derivarunt nempe Adami nomen ex vocabulo דמה, quod similitudinem denotat, & mnemosynon putarunt imaginis Dei, qui, faciamus, inquit, Gen. I, 26. hominem non tantum בצלמנו, sed etiam כדמותנו secundum similitudinem nostram. Est hæc sententia Cl. Reimmanni in der Einleitung in die Hist. liter. Antediluv. p. 3.

Explicatur vox Adam Etymologice.

Sunt etiam quibus placet obſervare אדם denotare rubedinem, &, cum rubedo præcipuum pulchritudinis indicium ſit, ut conſtat è Sam. XVI, 12. & XVII, 42. ubi pulcher David אדמוני rubicundus deſcribitur: idcirco autumarunt, vel eam ob cauſam primum hominem dictum fuiſſe Adamum, quia exemplar quaſi pulchritudinis extitit. Nullus enim dubito, quin Adamus a Numine perfectiſſimo, nulla interveniente cauſa agente ſecunda productus perfectiſſimus fuerit, adeoque jure meritoque qua corpus qua animam pulcher dici potuerit. Conf. Bælii Diction. Hiſt. & Crit. Articulo de Adamo not. (E). Nihil moror Rabbinorum frivolas atque jejunas opiniones, quibus ipſum deſcribunt noſtra quidem ſententia deformisſimum, dum aliqui Androgynum eum faciunt occaſione Gen. I, 27. & Pſ. CXXXIX. eoque ipſo ſtatuunt, corpus Adami duplex fuiſſe, ab altero latere maſculinum, femininum ab altero, ita, ut Evæ productio non facta fuerit, niſi ſeparatione & diviſione. Verba Rabbinorum ſequentia ſunt אמר ר׳ ירמיה בן אלעזר בשעה שברה הקב״ה את אדם הראשון אנדרוגינים בראו הה״ד זכר ונקבה ברא אותם: i. e. dixit Jeremias filius Eleazar ea ipſa hora, qua Deus creavit hominem primum, Androgynum creavit eum, ſicut ſcriptum eſt, maſculum & fœminam creavit eos. Paradoxon hoc fovent Menaſſe Ben Iſraël, Maimonides, Eugubinus, Autor libri, cui titulus le Nouveau Viſionaire de Rotterdam 1686. editi, teſte Bælio l. c. not. (F), parum hinc recedit Antonia Burinonia, cum enim vidiſſet, arborem ſui ſimilem producere ſine conjunctione, pro imperfectione habuit, homines non generari, niſi poſt conjunctionem maris & feminæ, atq; hinc collegit, Adamum ſine hac imperfectione ſolum ſuffeciſſe generationi hominis, & in ventre ſuo inſtructum fuiſſe ovario atque liquore ova fœcundante, quæ uberius legi poſſunt apud Bælium l. c. not. (G). Alii inuſitatæ plane altitudinis formam ipſi adjudicant, qui tamen ipſi inter ſeſe non conveniunt. Alii nempe centum, alii rurſus ducentorum cubitorum altitudinem

nem ei attribuunt, alii etiam procedunt ultra. Verba Rabbinorum ſequentia exhibet Bartoloccius in Bibliotheca Magna Rabbinica T. I. p. 66. ר' יודן אמר מאה אמה כאדם הראשון ר' שמעון אמר מאתים אמה : ר' אלעזר בר שמעון אמר שלש מאות אמה : ר' אבהו אמר תשעה מאות אמה i. e. Rabbi Jodan dixit : centum cubitorum erat , ſicut fuerat Adam : R. Simeon dixit , ducentorum cubitorum : R. Eleazar dixit, trecentorum cubitorum : R. Abau nongentorum cubitorum, conf. Bæl. not. (L) nihil jam dicam de iis, qui Adamum pro Embryone habent, vi loci Pſal. CXXXIX, 16. de quibus aliisque quamplurimis vid. Bartoloccium in Bibliotheca Magna Rabbin. p. 65. ſeqq. Quod attinet nunc ad tres illas derivationes modo recenſitas , judicium difficulter admodum ferri poſſe, arbitror : utrum aliqua & quænam ex iisdem autorem nominis , ſupremum Numen, eo induxerit , ut primo homini Adami nomen imponeret : ſiquidem res facti eſt, quæ, quemadmodum nunquam revelata eſt, ita deciſionem noſtram reſpuit , imo ſuperat. Si quid autem ſtatuere licet , neutram ipſarum incongruam eſſe cenſeo , niſi quod media, quæ imaginem Dei in homine primo eleganter inſinuat, cum formis Nominum Hebraicorum omnino non conveniat , quod , ſi quis conferat Celebr. D. Danzii Paradigmata Nomin. ac Verborum Claſſ. III. membr. II. liquido apparebit. Plura de Etymologia vocis Adam vid. in Cl. Clerici Comment. in Pentatevchum ad Cap. I. v. 26.

II.

Ordo nunc requirit , ut ad alteram rubricæ vocem conſiderandam nos accingamus , &, quid Philoſophiæ nomine intelligendum veniat, indicemus. Vocem vero admodum ambiguam eſſe oſtendit Celeberr. Thomaſii Introd. in Philoſophiam Aulicam Cap. II. §. XXII. Arnoldi Tabulæ de Philoſophia in genere Tab. I. & Diſpp. Omeiſianæ de Philoſophia in genere & de Philoſophia vitæ Duce §. IV. Prima & latiſſima vocis acceptio eſt, qua Patres nonnulli , e. g. Gregorius Na- Vox Philoſophia.

zianzenus, Lactantius, Bernhardus, ipſam quoque Theologiam revelatam ſub Philoſophiæ nomine comprehenderunt, quæ quidem acceptio, quamvis non ſit incongrua, nobis tamen hoc loco non arridet, neque etiam negare poſſumus, Adamum & ante & poſt lapſum per divinas revelationes in ſacra hac Philoſophia nimium quantum excelluiſſe: altera Philoſophiæ ſignificatio locum hic obtinet, quæ reſpectu prioris arcta quidem eſt, ſiquidem Theologiam ambitu ſuo excludit, reſpectu aliarum tamen ſtrictiorum vocis ſuppoſitionum ampla ſatis eſt, atque ſecundum Platonem aliosque Philoſophos Veteres definitur, rerum divinarum humanarumque ſcientia, quatenus ductu rectæ rationis cognoſci poſſunt. Si hoc modo Philoſophiam accipiamus, nihil obſtat, quo minus ad illam referri poſſit Logica, Metaphyſica, Phyſica, Matheſis, Pnevmatica, Theologia Naturalis, Philoſophia Moralis, Ethica, Jurisprudentia, Politica & quæ ſunt ſcientiæ humanæ aliæ: de his quæritur, an vel omnium vel unius alteriusve ſyſtema in Adamo, primo humani generis parente quæri ac inveniri poſſit? In negativam me inclinare partem è tertio rubricæ vocabulo conſtat. Cum de Philoſophia Adami Putatitia bono cum Deo agere decreverim; falſam eandem dico, non logice falſam, quaſi cognitionem Adami errorum inſimularem, ſed Metaphyſice falſam, quæ cum nomine & apparentia ſua disconvenit. Quemadmodum vero omnis veritas & falſitas Metaphyſica non tam in re, quam judicio de illa re vero & falſo quæri debet, atque de re ipſa non prædicatur niſi metonymice, ut hoc bene obſervavit Excellentiſſ. DN. PRÆSES in Medicina Intellectus Cap. III. §. XX. ita etiam h. l. dum Philoſophiam Adami falſam nomino, non ipſum Adamum, ſed horum potius judicium, qui Adamo integra Philoſophiæ Syſtemata tribuerunt, falſitatis atque erroris argui debere exiſtimo.

Putatitia.

III.

Sententiæ de Panſophia Adami.

Vt autem eo melius progredi valeamus, licebit nobis

Autorum quorundam sententias proferre, qui vel omnes omnino Philosophiæ partes, vel præcipuas saltem Adamo adscribunt. Communem hanc esse sententiam, docet Ludovici Morery Grand Diction. Histor., quod in Art. Adam sequentia habet: *Possedit*, ut ferunt, *perfectam cognitionem scientiarum & inprimis Astrologiæ, cujus plura arcana liberos suos docuit per hos ad posteros propagata.* Consentit Bayle in Dict. Hist. & Crit. not. (D) ad Art. Adam: *Ut redam*, inquiens, *ad vastam Adami scientiam, secundum communem opinionem* (vid. Saliani Annal. T. I. p. 107. 113.) *plura scivit à primo vitæ suæ die, quam ullus hominum per longam experientiam assequi potest, fere sola futura contingentia, cogitationes aliorum, & pars individuorum fugerunt ipsius notitiam.* In sequentibus testatur Bælius, quamvis Cajetanus, cognitionem astrorum & elementorum, atque Pinedo Politicam exceperit atque Adamo denegaverit, hos tamen nullum consecutos fuisse applausum, communi effato, Intellectum primi hominis *Theoreticum imbutum fuisse omni cognitione Philosophica & Mathematica, cujus genus humanum naturaliter capax est: intellectum autem practicum possedisse prudentiam consummatam respectu omnium officiorum hominis & privatorum & publicorum, præterea omnium scientiarum moralium & artium liberalium, Rhetoricæ, Poëseos, Pictionis, Sculpturæ, Agriculturæ, Scripturæ.* Sed videntur nominandi esse nonnulli Pansophias Adamiticæ assertores. Hos inter primum locum obtinere potest Svidas: Digna sunt verba ejusdem, quæ hic legantur ex Historicorum sive Lexici tit. Adam (nisi fortassis ab aliis addita suspiceris, quod sæpius Lexico huic accidisse testantur Baillet Tom. III. des Jugemens des Sçavans atque exinde Dn. Reimmannus in Histor. litter. Antediluv. p. 29.) Οὗτος ἐστὶν ὁ δοκιμάσας ἕκαστα, καὶ πᾶσιν κανόνας, καὶ στάθμας ἀκριβεῖς καὶ ὅρους ἀναντιῤῥήτους ἐναρμοσάμενος. Τούτου τέχναι καὶ γράμματα. Τούτου ἐπιστῆμαι λογικαί τε, καὶ ἄλογοι. Τούτου προφητεῖαι, ἱερουργίαι, καὶ καθαρμοὶ, καὶ νόμοι, γραπτοί τε καὶ ἄγραφοι.

ἄγϱαφοι. Τȣ́τȣ πάντα ἐυρήματα ϗ διδάγματα ϗ ὅσαι κατὰ τὸν βίον ἀναγκαῖαι. χρεῖαι τὲ ϗ δίαιται. i. e. *Hic eſt is, qui probavit omnia, & omnibus regulas, & amuſſes exquiſitas & limites irrefragabiles circumdedit. Hujus inuentum ſunt artes & literæ; hujus ſcientiæ tam diſertæ, quam mutæ; hujus prophetiæ, ſacrificia, luſtrationes, leges & inſtituta; hujus omnes inventiones, omnes doctrinæ & quicquid utile eſt atque neceſſarium.* Svidam excipit Athanaſ. Kircherus Oedip. Aegypt. Tom. II. pag. 43. ſeqq. ubi quidem ex inſtituto de primis literis & ſcriptione ab Adamo inventis, agit, hac tamen occaſione Philoſophicam Adami eruditionem ſummis laudibus extollit, aſſeritque: *Adamum, in ſumma perfectione à Deo conditum, ea rerum quà divinarum, quà humanarum notitia excelluiſſe, ut ſicuti nullus ex humano genere, cujus princeps erat, & è puris hominibus à Deo Opt. Max. majori perfectione fuit conditus, ita nullum quoque majoribus animi corporisque donis imbutum fuiſſe, credendum ſit.* Paulo poſt ita pergit: *Cum autem perfectiones animæ naturales nihil aliud ſint, quam ſcientiæ, Philoſopho teſte, conſequens eſt, eum omnium mortalium ſcientiſſimum fuiſſe. Cum etiam Adamus totius humani generis Doctor erat futurus, certè congruum erat, ut in ipſo productionis ſuæ exordio, præter infuſos ſcientiarum habitus etiam mirifica quadam docendi alios homines facultate imbueretur &c.* In ſequentibus non tantum in univerſum conſummati Philoſophi encomio Adamum ornat, ſed in ſpecie etiam Grammaticum, Lexicographum, Phyſicum, Medicum, Aſtrologum, Mathematicum, Chemicum nominat. Provocat Kircherus inter alios ſecum ſtatuentes p. 44. ad R. Gerſon, cujus hæc exhibet verba: חכם הגדול ראש הפילוסופים תלמיד האלהים יורע כל כוחות העשבים וחיות והעצים והוא רופא ובעל הכוכבים וממנו יוצאות כל אמונות ומדעות i. e. Adamus ſapientiſſimus & Princeps Philoſophorum, immediatus Dei diſcipulus, gnarus virium herbarum, animalium arborumque, Medicus quoque fuit, & Aſtrologus, & ab ipſo omnes

omnes artes & ſcientiæ profluxerunt. Producit etiam adſtipulantem his Paraphraſten in Pentatevchum Samaritanum his verbis: *Et plasmavit Adamum, replevitque ipſum ſpiritu ſapientiæ & ſcientiæ, ut inde ad poſteros omnes artes & ſcientiæ, tanquam ex primo fonte promanarent.* Huc quoque reſpiciunt Rabbini Aphorismum illum: ſtaturam Adami extenſam eſſe ab uno fine mundi ad alterum; de univerſali ejusdem cognitione rerum omnium explicantes, quod refert Bayle l. c. Neque aliam ſententiam foviſſe videtur Cartuſianus ille Henricus de Haſſia, qui initio ſec. XV. vixit, atque cum Ariſtotelem ſummis condecorare vellet laudibus, ſcientiam ipſius æque amplam eſſe ac Adami affirmavit, teſte citata ſæpius nota Bæliana. Idem placuit Petro Lambecio, qui in Prodromo Hiſt. Lit. Lib. I. Cap. II. §. III. inde, *quod primus homo Adamus in Aſia à Deo creatus fuit, eamque poſteri ipſius antediluviani inhabitaverunt*, colligit, *non tantum primitivam veræ Theologiæ, rituumque ſacrorum & rectæ rationis vivendi cognitionem, verum etiam inventionem præcipuarum artium & diſciplinarum liberalium primumque literarum & ſcripturæ uſum illi orbis terrarum parti merito attribuendum eſſe.* Ejusdem libri Cap. VII. §. II. p. 59. editionis Fabricianæ, ubi occaſione Medicorum Joſephi originem Medicinæ ab Adamo derivandam eſſe ſtatuerat: *Quippe quem*, inquit, *non minus primum Medicum, quam primum Theologum, primum Grammaticum, primumque Philoſophum tam Theoreticum quam Practicum fuiſſe exiſtimo.* Repetit denique hanc ſententiam de Philoſophia Theoretica & Practica Adami p. 134. eidemque conſtanter ſe adhærere indicat. Nihil jam dicam de Benedicto Pererio, qui (uti Joh. Henr. Vrſinus in Diſſ. de Sanchuniathone Sect. II. & Lamb. lib. cit. Cap. II. §. V. docent) in Comment. ad Geneſin, itemque in Diſputatione *de Amplitudine & Excellentia Scientiæ, quam Adamus habuit, & qua ratione cunctis poſt ſe hominibus fuerit*

ſapientior, eandem, quam nominati ſupra Autores, aſſeruit Adami Polyhiſtorian.

IV.

Sententia noſtra explicatur.

Ante vero quam ulterius progrediamur, atque argumenta nominatorum Autorum diſcutiamus, paucis explicabimus ſententiam noſtram, qua ſuppeditata, toti noſtræ tractationi lux affundetur. Primo igitur monemus ſententiam noſtram à Socinianorum hypotheſibus eſſe remotiſſimam: cum enim iſti non tantum negent, imaginem Dei, qua primus homo excelluit, in Sapientia Intellectus & Voluntatis Sanctitate præcipue conſtitiſſe, ſed etiam ut peccatum originale & ſatisfactionem Chriſti extenuent vel annihilent, primitivam Adami ſcientiam & ſapientiam æque ac juſtitiam admodum exiguam fuiſſe ſtatuant, idque ex ignorantia nuditatis Gen. III, 7. colligi poſſe exiſtiment (quos refutatos vide apud egregie perſpicuum Bechmannum noſtrum Theol. Polem. loc. III. Controv. I. & accuratum Reformatorum Doctorem Heideggerum Corp. Doctr. Chriſt. Loc. VI. §. XCV. ſeqq.) nos ambabus largimur manibus, Adamum vi imaginis divinæ & juſtitia voluntatis & ſapientia intellectus eximia præditum fuiſſe, & quamvis naturalem cum Theologis noſtris dicamus hanc primi hominis ſapientiam, eo quod homo ad actus ſuos connaturales recte exercendos carere eadem non poterat, quod cum natura ejus cœpit, eidem inhæſit, eam perfecit, atque cum ipſa ad poſteros propagari debuit, dubium tamen non eſt, quin ratione originis ſuæ & principii cognoſcendi ſupernaturalis fuerit, conf. Gerhardi Loc. Theol. de Imagine Dei in homine ante lapſum §. 79. Quocirca neque Socinianis adſtipulamur, neque Theologis noſtratibus contradicimus, dum ſcientias Philoſophicas è lumine Naturæ deſumtas primo homini denegamus, revelatam cognitionem eidem lubentiſſime concedentes. Neque etiam ſecundo negamus, Adamum & ante lapſum & poſt eundem

dem ratione ſua uſum fuiſſe, atque hac ſola, ſine revelationis adminiculo, unam alteramve inveniſſe veritatem. Multo minus tertio putamus, Adami intellectum adeo fuiſſe hebetem, ut, quamvis non defuiſſet occaſio, nullam tamen ſcientiam Philoſophicam aſſequi & ad faſtigium aliquod evehere potuerit. Eſt autem nobis animus, erroris convincere illam opinionem, quæ integrum totius Philoſophiæ aut præcipuarum ejusdem partium ſyſtema Adamo tribuere non veretur. Idem fere ſentimus, quod Bajerus noſter in Comp. Theol. Poſit. Loc. de Imagine Dei §. IX. not. (d) negans, *ita perfectam ac diffuſam* fuiſſe primi hominis ſapientiam, *ut accuratiſſimam rerum naturalium omnium ſcientiam inferret.*

V.

Nec deſunt rationes, quibus ſententiæ noſtræ fidem conciliare, vel potius cum negativas nos tueamur partes, quibus opinionem de Panſophia Adami convellere poſſumus. Quod attinet ad Statum ipſius integrum & primitivum, ſupponimus fuiſſe eundem mortalium omnium perfectiſſimum, ita tamen perfectum, prout natura hominis finita id admittit. Mens humana eam habet naturam, ut facultate ratiocinandi gaudeat atque in eadem cumprimis magna intellectus vis ſeſe exſerat; hac igitur Adamum quoque præditum & uſum fuiſſe nullus dubito. Inprimis vero, ſi exactam quarumcunque diſciplinarum Philoſophicarum cognitionem eidem vindicare velimus, innumeris vicibus eundem ratiocinatum eſſe, ſtatuamus oportet: pauciſſima enim habemus in Philoſophia Axiomata, pleræque contra Veritates demonſtratione & probatione egent. Præterea cum omnis cognitio humana ab experimentis particularibus initium capiat, manifeſtum eſſe puto, non ſine mille experimentis Polyhiſtorem evadere potuiſſe Adamum. Inquirendum igitur, an nihil obſtet, quo minus tantum experimentorum & ratiociniorum numerum primo

Argumenta noſtra contra Panſophiam Adami.

Parenti aſſignemus. Videtur autem, ſi nihil aliud, tempus obſtare, cujus ingens ſpacium hunc in finem fuiſſet requiſitum, namque magna cum probabilitate ſtatui poſſe exiſtimo, exiguum admodum eſſe temporis ſpacium, quo Adamus in Integritatis ſtatu permanſit. Pauci procul dubio a creatione Viri præterlapſi erant dies, cum crearetur Eva; credibile etiam eſt, poſteaquam divina benedictione copulati, & generationis cauſa ſexus diſcrimen a Deo factum non ignoraverant, mox eidem vacaſſe Protoplaſtos. Sed deturbati jam erant e beato illo ſtatu, cum conciperetur, minimum cum naſceretur primogenitus ipſorum filius, ſecundum Gen. IV. Paucos itaque menſes, fortaſſis paucos tantum dies duraſſe videtur prima Adami Integritas. Si porro cogitemus, magnam exigui hujus ſpacii partem veritatum divinitus revelatarum meditationem atque cultum Dei ſibi vindicaſſe, tantillum reſtabit temporis, ut ſufficientem pro Panſophia experimentorum & ratiociniorum numerum implere naturali modo non potuerit. Non eſt, quod regeras, Adamum primo ſtatim intuitu ſine meditatione res quaſcunque accuratiſſime didiciſſe: eo ipſo enim vel ſtatues primum hominem facultate ratiocinandi, quæ nobiliſſima eſt, deſtitutum, vel fruſtra hanc eidem datam fuiſſe concedere teneberis; quorum illud Adamiticæ, hoc divinæ perfectioni repugnat. Si vero infuſam, & connatam, aut alio modo extraordinario ortam dicas Adami cognitionem, tunc Philoſophicam & e lumine naturæ ortam eſſe, de qua tamen diſputamus, jure negabo. Nihil jam de eo dicam, Adamo integro quædam defuiſſe experimentorum genera, e. g. Ethica, Logica, Medica, quæ mentis atque corporis corruptionem non ſupponunt, atque nominatis ſcientiis fundamentorum loco inſerviunt: neque etiam nunc urgebo, quaſdam ex ſcientiis Philoſophicis, quæ Adamo vulgo tribuuntur, ſuperfluas perfectioni ejuſdem, quaſdam cum multum vanitatis contineant,

neant,

neant, inconvenientes videri; hac enim de re infra agemus, ubi singulæ, quas Protoplasto assignant, Philosophiæ partes considerabuntur. Novum argumentum probabile suppeditat accuratior æstimatio perfectionis. qua Adamum polluisse putamus. Docet experientia, homines, qui insigni gaudent intellectus acumine, atque ad artes scientiasque inveniendas & perficiendas nati sunt, judicii Practici defectu laborare; & vice versa, qui hoc pollent, illo esse destitutas: cum vero id ipsum non tam ex imperfectione aliqua, quam potius e conditione finitæ & limitatæ perfectionis humanæ, qua non omnia possumus omnes, oriri videatur, non incongruum erit, Adamum judicio Practico excellentem atque supremæ felicitatis cupidum, ad integra autem Systemata Philosophica excogitanda & expolienda neque curiosum neque pronum concipere. Addam tertium argumentum a defectu omnium monumentorum historicorum desumtum. Quodsi Parens generis humani ante lapsum consummatus fuisset Philosophus, procul dubio post lapsum, quo naturales mortalium facultates, memoria inprimis, non omnino perierunt, Philosophiæ suæ memoriam habuisset, eandemque ad posteros, quos seros satis propter longævitatem vidit, propagasset; sed vero nec vola nec vestigium scientiarum Philosophicarum Adamiticarum unquam comparuit (fabulæ enim sunt, quæ de Tabulis aliisque libris Adami & columnis Sethi traduntur, sub finem hujus Diss. detegendæ) multo potius, quo propior Philosophia est origini, eo remotior ab omni ratione systematica deprehenditur; & sapientia Barbarica, quæ Græcæ dedit originem, multum autem suæ originis traditionibus Patriarchalibus debet, *non ob dogmatum subtilitatem, sed morum integritatem* conspicua erat, uti bene annotavit Vener. Buddeus in Delin. Hist. Phil. Cap. III. § XXXV. adhæc Systemata videntur supponere sententiarum atque sectarum diversitatem, atque huic ipsi & obstaculo

hinc metuendo esse opposita: Ex quibus omnibus probabiliter infero, in Adamo ante lapsum nullum esse quærendum Systema Philosophicum. Iisdem fere argumentis probari potest. Adamum neque etiam post lapsum Philosophiæ talem impendisse operam, ut consummatus Philosophus jure meritoque dici possit. Quo minus enim id concedamus, obstat defectus omnis monumenti historici atque vestigii, itemque indoles Adami, qua ante lapsum ad excogitanda Systemata Philosophica non pronum, post lapsum non satis aptum fuisse conjicimus. A tempore quidem (cujus penuria argumentum primum contra Pansophian Adami integri suggessit) argumentari nunc non possumus: ingens enim nongentorum, & quod excurrit, annorum spacium, quo vixit Adam, suspicionem potius facit, per longissimam experientiam ad culmen scientiarum pervenisse. Sed opponimus huic conjecturæ præter rationes modo allegatas occupationes, quæ parum temporis pro speculationibus Philosophicis homini primo in easdem non proclivi reliquisse videntur: Magna temporis pars impendenda erat cultui divino, meditationi veritatum divinitus revelatarum, exercitiis pœnitentiæ, magna educationi liberorum, magna denique culturæ agri fertilitate sua pristina privati: residuum autem tempus minime videtur suffecisse pro concinnandis integris Philosophicarum scientiarum systematibus. Insuper historica docent monumenta, scientias Philosophicas & Theoreticas & Practicas 2000. post Adami obitum annis in tenuibus admodum fuisse initiis, ita ut characterem mundi recens orti hinc colligant, atque Atheorum de Mundi æternitate sententiam hinc confutent eruditi. vid. Abbadie Traité de la Verité de la Religion Chrétienne P. I. Sect. I. Cap. IX. Plane igitur improbabile est Adamum vel ante vel post lapsum consummatum fuisse Philosophum.

VI.

Vt vero magis probabilem reddamus ſententiam noſtram, argumenta aſſertorum Panſophias Adamiticæ proferemus, eaque facta prius, quantum fieri poteſt, ſpecioſiſſima, refutabimus. In univerſum pro Polyhiſtoria Protoplaſti ſequentia militant argumenta. Primo quidem Adamus in ſtatu innocentiæ tanta præditus erat perfectione, ut Deo potuerit omni ex parte placere. Erat enim, quicquid Deus fecerat, optimum Gen. I, 31. dubium igitur non eſt, intellectum ipſius plena atque habituali ſapientia præditum, intimos cujuscunque rei receſſus vel à prima nativitate cognitos perſpectosque habuiſſe, vel primo ſtatim intuitu cognoſcere potuiſſe, adeoque univerſali rerum divinarum humanarumque ſcientia, quæ eſt intellectus maxima perfectio, inſtructum fuiſſe, id quod confirmare videtur Col. III, 10. imaginem Dei in agnitione conſiſtere adſtruens. Præterea ignorantia, ideæ inadæquatæ, errores pro vitiis intellectus humani merito habentur, atque originem trahunt è voluntatis corruptione, adhæc inter obſtacula eruditionis non ultimum eſt diverſitas ſententiarum, quæ in diverſa trahit animum: Hæc vero omnia cum in prima hominis primi conditione locum habere non potuerint, eruditionem Adami omnibus numeris abſolutam indicare videntur. His de ſtatu integritatis præmiſſis, quod ſecundo attinet ad eruditionem Adami lapſi, quamvis intellectum peccato primo depravatum, adeoque vires ejusdem etiam in cognoſcendis naturalibus hebetatas fuiſſe, negari nequeat, Panſophiam tamen ejusdem partim recordatio priſtinæ cognitionis conſervaſſe, partim longævitas, vi cujus ipſe ſolus magis quam centum homines brevioris vitæ præſtare potuit, ampliſſima experientia plurimaque meditatione denuo excitare potuiſſe videtur. Reſpondebimus nunc ad prolata argumenta: 1) perfectum fuiſſe primi hominis intellectum neutiquam inficior:

Argumenta pro Panſophia Adami adducuntur.

Refutantur.

hæc

hæc ipſa autem perfectio in infinitum extendi nequit, ita enim omniſcium & alterum Deum fingere deberemus Adamum: limites igitur perfectioni ejusdem intellectuali conſtituendi, iidemque partim ex fine hominis partim e natura ac indole ejusdem diſcendi ſunt. Finem primi hominis fuiſſe ſupremam felicitatem a Deo & unione cum ipſo expectandam, atque hinc quicquid de hac beatitudine & mediis ejusdem cognitu fuit neceſſarium, Adamo vi perfectionis primitivæ innotuiſſe certiſſimum eſt. Hunc autem in finem non opus erat ampla ſcientia: Egregia ſunt, quæ huc referri poſſunt, verba Senecæ Lib. VII. de Benef. Cap. I. *nec de malignitate naturæ queri poſſumus, quia nullius rei difficilis inventio eſt, niſi cujus hic unus inventæ fructus eſt, inveniſſe. Quicquid nos meliores beatosque facturum eſt, aut in aperto, aut in proximo poſuit.* Nihil minus igitur quam totius Philoſophiæ neceſſitas ex hac perfectione inferri poteſt, inprimis cum revelatio, qua non caruiſſe Adamum Theologi noſtri docent (vid. ſupra §. noſtrum IV.) ſatis eundem inſtruere potuerit, atque citatus locus Col. III, 10. non aliam quam revelatam cognitionem exhibeat. Sunt vero etiam limites deſcribendi pro cognitione primi hominis e natura ejusdem. Hæc rationalis, ad ratiocinandum & cum mora meditandum comparata eſt, primo igitur intuitu, ſine mora res quascunque obvias ſolide & accurate cognoſcere, naturæ Intellectus humani repugnat: repugnat etiam connatas eſſe actu quascunque Veritates Philoſophicas, fruſtranea enim eſſet facultas veritatem inveniendi homini conceſſa. Vt paucis multa complectar, e perfectione Adami primitiva nihil aliud inferri poteſt, quam gaviſum fuiſſe ipſius intellectum cognitione felicitatis ſuæ & mediorum eo deducentium: verum an naturalis & Philoſophica, an vero ſupernaturalis & Theologica fuerit, ex hoc medio termino decidi nequit. Concedam tamen Adamo particularem cognitionem unius alteriusque

e ſola

e ſola ratione ſumtæ, id eſt Philoſophicæ veritatis; exinde vero integras ſcientias Philoſophicas eidem tribui poſſe nego atque pernego. conf. §. IV. Quodſi conceptus Philoſophiæ & diſciplinarum philoſophicarum Ariſtotelicos, Scholaſticos aliisque modis ineptos, quos tamen nominati ſupra Panſophias Adamiticæ Patroni fovent, accuratius evolverem, manifeſtum eſſet, Philoſophiam illam non tantum à prima Adami perfectione non exigi, ſed etiam ob inſignes imperfectiones & vanitates maximam partem reſpui. 2) annotandum cenſeo, a defectu impedimentorum quorundam eruditionis philoſophicæ nondum bene ſatis colligi poſſe Philoſophiam Adami: diſpiciendum potius eſt, an nulla alia ipſum retinuerint obſtacula, an ſubſidiis ſatis fuerit inſtructus, denique an voluerit animum applicare ad ſtudia colenda. Obſtitit defectus diverſorum Philoſophematum: quamvis enim hebetiora ingenia & præjudiciis implicita diverſitate ſententiarum diſtrahantur, ii tamen, qui ſine partium ſtudio in veritates inquirunt, & Judicio practico pollent (qualem Adamum integrum fuiſſe oppido putamus) ex aliorum ſententiis etiam erroneis, tanquam ex alienis periculis cauti redduntur, & vix alia ratione proficiunt, id quod experientia facile probari poſſet. Deinde temporis copiam & voluntatem & indolem ſpeculativam Adamo ante lapſum defuiſſe, §. V. docuit. 3) Cadente ſic Philoſophia ante lapſum defendi amplius nequit Panſophia ejusdem poſt lapſum, quæ in memoria priſtinæ ſcientiæ tanquam præcipuo argumento fundabatur. Neque etiam ſola Adami longævitas Polyhiſtoriam ejusdem ſufficienter probat, probandum præterea eſt, Adamum non tantum capacem ſatis fuiſſe ad inveniendas & excolendas ſola ratione quascunque ſcientias, ſed animum etiam eo applicuiſſe, atque ab aliis occupationibus vacuum huic rei potiſſimum fuiſſe deditum. Nos vero omnia alia de Adamo probavimus §. V.

VII. Pro-

VII.

Pro Physica Adami argum. I. ab impos. nominum.

Progredimur nunc ad specialia, atque inter hæc amplissimum campum disserendi de Physica Adami primum ingredimur. Hujus clarissima indicia deprehendi putant in ipsa Historia Mosaica Gen. II, 18. seqq. quæ verba è versione Tremelliana, ita se habent: *Dixerat autem Jehovah Deus, non est bonum esse hominem solum, faciam ei auxilium commodum ipsi. Nam cum formavisset Jehovah Deus è terra omnes bestias agri, omnesque volucres cœli, & adduxisset ad Adamum, ut videret, quî vocaret singulas (etenim quocunque nomine vocavit illas Adam animantem quamque id nomen ejus est) vocavissetque Adam nominibus pecudem quamlibet, & volucrem cœli, omnemque bestiam agri: non aderat Adamo auxilium commodum.* Duplici modo è verbis istis Physicam Adami exsculpere annituntur: primo quidem ex impositione nominum, quæ naturam cujusque animalis accuratissime expressisse, & effectus profundissimæ Philosophiæ Naturalis fuisse autumant: deinde ex eo, quod Adamus sociam sibi convenientem inter animalia reperiri negaverit, intimam naturarum cognitionem colligunt. Prior argumentandi ratio inter alios Eusebium, Svidam, Bochartum, Kircherum autores habet. EVSEBIVS Præpar. Evang. XI, 6. ita disserit: Διὰ τȣ̃ φάναι, τȣ̃το ἦν ὄνομα αὐτȣ̃, τ ἄλλο ἢ κατὰ φύσιν τιθεῖσθαι τὰς προσηγορίας περιΐσησι. *Cum ait* (quocunque nomine vocavit unumquodque) ipsum erat nomen ejus, *quid aliud, quam appellationes, uti natura postulabat, inditas esse significat?* quæ verba profert & approbat Vener Buddeus Introd. ad Hist. Phil. Ebr. §. I. not. (α). SVIDAS in Lexico sub tit. Adam: Καὶ ὡς ἐκάλεσεν Ἀδὰμ, τȣ̃το ὄνομα αὐτῷ. Τὶ τῆς σοφίας ταύτης καὶ διαγνώσεως ὑψηλότερον· ἐκάλεσεν ὀνόματα, τὴν φύσιν αὐτὴν καὶ τὴν ὑπόστασιν ἑκάστȣ ζώȣ ὥσπερ ὑπογραφόμενος, ȣ̓ μελετήσας, ȣ̓ προσκεψάμενος, ȣ̓δὲν τι προπεπονθὼς, τῶν ὅσα μεταμανθάνȣσιν ἄνθρωποι. Καὶ πολλῶν καὶ ἀναρίθμων

γενεῶ

γενεῶν παραδραμουσῶν οὐκ ἴσχυσεν οὐδεὶς ὑπαλλάξαι τοῦ τυχόντος ζώου τὸ ὄνομα, οὐδὲ ἐκείνου δεδέξασθαι μεγαλονοίας καὶ διαγνώσεως. Μᾶλλον μὲν οὖν μένουσιν ἅπαντες κατὰ πᾶσαν ἐσπαρμένοι τὴν γῆν ἄνθρωποι, τοῖς ἐκείνου στοιχοῦντες ἀμεταθέτοις θεσπίσμασι. Hieronymus Wolfius ſequentem in modum fuit interpretatus : *Ea ſunt earum nomina, quæ Adamus eis impoſuit. Quid hac voce & teſtimonio eſt evidentius ? quid hac ſapientia & cognitione ſublimius ? nam iis nominibus naturam & vim inſitam cuique animanti veluti penicillo expreſſit, non præmeditatus, nulla cogitatione ſuſcepta, nihil eorum ante perpeſſus, quæ homines poſtea diſcunt. Neque vero multis atque adeo innumeris ætatibus elapſis, quisquam vel minutiſſimi animalis nomen mutare, aut amplitudinem ingenii, atque cognitionis, quæ in illo fuit aſſequi potuit, quin potius omnes homines per totum orbem diſperſi in oraculis illius immutabilibus acquieſcunt.* SAM. BOCHARTVS in Hierozoico Lib. I. cap. IX. ubi pag. 57. edit. Francof. 1675. docuerat, concurſum animalium, Gen. II, 18. eo potiſſimum fine à Numine fuiſſe ordinatum, *ut ſubjectionem homini quaſi profiterentur, atque ipſe in ſervitutis notam illis omnibus nomina imponeret*, p. 58. laudat locum Platonis in Cratylo : *Non futile quid eſſe nominum impoſitionem, neque futilium ; aut quorumvis hominum opus*, atque hanc addit rationem, quod *Hebræa animalium nomina pleraque certa ratione nitantur ex natura rei petita.* Vt vero ſapientiam primi Ὀνοματοθέτου uberius demonſtraret, a p. 59. usque ad 72. plurima congeſſit exempla nominum Hebraicorum, quæ animalia deſignant, & ſi origo eorundem vel in Hebraica vel aliis Orientalibus linguis quæratur, naturam animalium egregie innuere videntur. e. g. *Brutum* בעיר *a ſtupore,* בהמה *a ſilentio dici, quia bruta cum homine collata ſtupida ſint & muta; Feram diei* זיז *a motu, ut Græca κνώδαλον & κινώπετον ; Avem* עוף *a volando &* צפור *quia mane ſurgat ; Rapacem avem* עיט *ab involando, irruendo ;*

 Repti-

Reptile inter alia nominari זוחל *a tardo motu ; ſerpentem* נחש *ex Arabico nachaſa infauſtum , mali ominis eſſe : quia occurſus ejus primis parentibus infelix fuerit , & poſteris ominoſius & infauſtus habendus ſit ; Camelum* גמל *a retribuendo , quia , licet mitiſſimus alias ſit , acceptæ injuriæ diu recordetur ; equum appellari* סוס *ex Arabico Saſa regere , moderari , quia docilis & vel umbra virgæ regatur , itemque* פרש *ex Arab. Pharaſa rapere propter greſſus rapiditatem ; aſinum dici* חמור *a rubro colore , quo in Oriente plerique conſpiciuntur ; nomen ſuis* חזיר *deſcendere ab Arab. Chazira , anguſtos habere oculos ; locuſtam vocari* ארבה *a copia, quia locuſtis nihil fœcundius :* hanc denique addit p. 72. concluſionem : *Hinc diſcamus , quam exacta fuerit animalium notitia in primo illo humani generis conditore , quem hæc illis nomina impoſuiſſe refert Moſes. Nempe in ejus animum Deus multa infuderat , quæ nonniſi gravi labore & longa experientia nos addiſcimus, ita ut non ſolum ſuperficiem , ut nos hodie , ſed & ipſam rerum naturam introſpiceret.* ATHANAS. KIRCHERVS in Oedip. Aegypt. Tom. II. Claſſ. II. p. 43. *Adamum ,* inquit, *omnem rerum naturalium ſcientiam calluiſſe , ipſa S. Scriptura docet ; ubi animalibus nomina naturis cujusque apta impoſuiſſe memoratur , quod quidem ſine abſoluta totius naturæ ſcientia fieri non potuit.* p. 46. fatetur , in hodierna linguarum perturbatione non recte dici , verba φύσει imponi, primo tamen rerum creatarum initio neceſſarium fuiſſe putat, ut verba certo quodam naturæ decreto imponerentur : quia νοήματα ſive Ideæ rerum minime fallaces rerum imagines atque ὁμοιώματα , voces autem νοημάτων effigies & ſimulachra ſint , adeoque in lingua perfectiſſima primi perfectiſſimique hominis non potuerint non rerum ipſarum naturam vere exprimere atque repræſentare, inprimis cum *divina quadam facultate atque virtute ingenii præditus fuerit & certiſſimum ſit, Adamum habuiſſe efficaciſſimam ἀγχίνοιας vim , ſenſuum omnium ; ipſiusque maxim*

xime rationis liberrimum atque expeditissimum usum i. e. vere fuisse Philosophum, ut in præcedente scrutinio (sed nonnisi testimoniis Svidæ & Rabbinorum fide indignis) *ostenderit*. Novam sententiæ suæ rationem depromit p. 48. ex verbis illis Gen. *Et quodcunque nomen indidit illi Adam, illi inquam animæ viventi, fuit nomen ejus*, quæ sic intelligit : *fuerunt illis vera & germana nomina, & rerum naturis proprie accommodata, non secundum extrinsecam denominationem, sed essentialem quandam rationem, ita ut proprietates singulorum animalium singulis nominibus perfecte responderent, atque adeo ex ipsis nominibus solis in intrinsecam cujusque rei naturam facile pervenire quispiam posset.* Addit Kircherus illustrationis gratia Rabbinorum & Alcorani consensum. Mox p. 49. hanc subjungit opinionis suæ explicationem : *Adamum accepisse linguam a Deo, quantum ad alia omnia perfectam, præter eam partem, quæ animalium nomina continet, quam scilicet integram reliquit solertiæ & sapientiæ Adami : Imposuisse Adamum animalibus nomina singulorum naturis rite congruentia, nec ea quidem uno modo formata, sed diversis e causis petita, vel ex propria differentia specifica, vel ex naturali proprietate, vel ex motu, vel ex figura, vel ex peculiari aliqua operatione, vel ex aliquo singulari ac proprio accidente : Naturæ enim appellatione non tantum rei substantiam significari, sed accidentium etiam ὕπαρξιν.* Succedunt nova argumenta ; p. 55. provocat ad Targum Onkelos, ubi verba Gen. II, 19. לראות מה יקרא לו ita redduntur : למחזיה מה יקרא ליה ut *specularetur*, quomodo vocaret ea. Pagg. seqq. prolixum exhibent locum R. Becchai; qui : *Cognoscens*, inquit, *Adam in sapientia sua naturam Leonis, quod nimirum esset fortis, magnus, & Rex animalium, imposuit ipsi nomen* אריה *eo quod literæ hujus vocis* אהי *sunt respirationis vehementioris. Cumque cognovisset Aquilæ volatum fortiorem esse omnibus aliis volucribus, eandemque volatu se extollere usque ad*

ipſam ſphæram ignis, & præ multitudine caloris ſe inde præcipitare in mare, ubi decidentibus plumis veteribus, acquirit novas in primam juventutem reſtituta; idem ſingulis 10 annis repetere, atque centeſimo anno in mari vitæ ſuæ finem ponere; eam igitur ob cauſam Aquilæ dediſſe nomen בשר, *quoniam prima litera* ב, נפילה **caſum**, *ſecunda* ש, אש **ignem**; *tertia* ר, רוח *ſpiritum denotet, atque ſic nomen mores & naturam Aquilæ declaret. Aſinum vocatum eſſe* חמור *a* חומר *menſura maxima frumenti, ad cujus onera portanda aptus eſt; equum* סוס *a voce* שוש *gaudere, quod ſe ſua alacritate exhilaret.* Prolixius paulo ſententias & argumenta Bocharti & Kircheri recenſenda duxi, partim quod ſcripta illorum non in omnium hujus Diſſ. lectorum manibus verſari putem, partim quod non ingratum fore ſperem, e prolixis admodum eorundem tractationibus accuratius & brevius videre Compendium, quale ego quidem apud autores hac de materia agentes, & Kircherum æque ac Bochartum citantes fruſtra quæſivi. Nervus argumentorum hic eſt: (1) Adam impoſuit animalibus a Deo ſibi adductis nomina, (2) Nomina hæc inſtar definitionum cujuscunque animalis naturam indicant, quod ulterius probatur *a*) ex emphaſi verborum: quodcunque nomen indidit Adam cuique animanti, fuit nomen ejus Gen. II, 19. *b*) ex interpretatione Paraphraſtæ Chaldæi: & adduxit Deus animalia, ut ſpecularetur (ſc. homo) quomodo vocaret ea, *c*) quia voces ſunt ſimulacra idearum, ideæ rerum, neceſſarium videtur, in lingua primigenia ab Adamo homine perfectiſſimo inventa nomina animalium, naturam horum æque accurate ac ipſæ Ideæ expresſiſſe. *d*) exempla innumera horum nominum, ſi Etymologia eorundem accuratius conſideretur, naturam facile indicant; hinc (3) ſequi videtur concluſio: Ergo Adamus fuit excellens Phyſicus.

VIII. Or-

VIII.

Ordine examinabimus ſingula hæc momenta, & ante omnia diſpiciemus, an ſine omni dubio Adamus autor & inventor nominum primorum brutis aſſignatorum haberi debeat. Dubium movet Celeb. Reimmannus, cui verba Gen. II, quibus Adamo hæc ipſa inventio tribui videtur, in Hiſtor. litter. antediluviana p. 53. ita interpretari placuit: Es ſprach der Jova der HErr: Es iſt nicht fein / daß der Menſch alleine ſey / Ich will ihm ein Gehülffen machen / die bey ihm ſey. Es hatte aber der Jova der HErr von der Erden gebildet alles Lebendige der Erden / und alle Vögel des Himmels. Und Er führete dieſelben zu den Menſchen / um zu ſehen / was er zu ſich ruffen würde. Denn alles was der Adam zu ſich ruffen würde als eine lebendige Seele / das ſollte ſeinen Nahmen haben. Und es rief der Adam die Nahmen aller Thiere und der Vögel des Himmels / und alles deſſen was da lebet auf dem Lande. Allein er hat vor den Menſchen keine Gehülffe funden / die um ihn wäre / und da ließ der Jova der HErr einen tieffen Schlaf fallen / und er entſchlief / und Er nahm ſeiner Rippen eine &c. Et, quemadmodum interpretatio hæc multum omnino ingenii oſtendit, ita certo certius ſibi perſuadet Vir Celeberr. eam connexioni verborum ſcopo textus & naturalibus vocum ſignificationibus egregie reſpondere, adeo, ut palam profiteatur, dubitaturum de certitudine hujus verſionis, apertam textui vim illaturum eſſe. Videbimus rationes, quæ ſententiæ huic pondus aliquod dare poſſunt. Primo omnium autem probabilem reddi eandem vocabulum קרא, quod, ubi cum ל conſtructum invenitur, ſemper accerſendi ſignificationem indicare, probat Celeb. Eduardus Leighius in Critica ſacr. p. m. 438. ubi confirmationis loco adducit Loc. Gen. XXXI, 4. Secundo ſecundum Reimmannum Scriptor Sacer citatis verbis nihil aliud intendit, quam docere, ut Adamus ſingula animalia accerſiverit, an forte

An Adam autor nominum animalium? Rationes dubitandi.

ſocium

ſocium ſibi ex iisdem adſciſcere poſſet: luſtratis vero omnibus nullum inveniſſe, quod huic ineundæ ſecum ſocietati aptum eſſet: huic igitur defectui, quem agnovit homo, ut ſubveniret Deus, Evam creavit Adamo & externa corporis forma & oratione & ratione ſimilem, & quæ ad concipiendam pariendamque ſobolem humanam erat diſpoſita. Optime igitur cohærere videntur omnia, ſi de ſola advocatione animalium textus intelligatur, male ſi de appellatione & nominatione. Tertio varie ſunt difficultates, quæ communem de impoſitione nominum explicationem premunt. Vel enim omnibus animalibus vel nulli nomina dedit Adam. Quibusdam tantum dediſſe, credibile non videtur: quæ enim ratio cur quibusdam nomina impoſuerit, reliqua Anonyma reliquerit? Non vero omnia nominaſſe animalia, vel ipſi communis ſententiæ fautores ob evidens Moſis teſtimonium fateri tenentur: ſiquidem non tantum mentio piſcium omittitur, ſed etiam de iisdem dici nequit, quod de animalibus a Deo adductis Gen. II, 19. ויבא & venire fecit, adduxit. Quarto temporis etiam ratio obſtare videtur nominationi adductorum animalium, probabile enim eſt, ut ſupra innuimus, Adamum paucos tantum dies, & quod plerique ſtatuunt, vix unum diem integrum in Paradiſo & Integritate perſtitiſſe: hoc autem admiſſo, fieri vix potuit, ut Adamus intra tam breve temporis ſpatium ſingulis animalibus nomina imponeret: inprimis ſi veræ eſſent fabulæ & ceremoniæ, quibus Moſes Barcepha Syrus lib. de Paradiſo apud Kircherum Oed. Aeg. Tom. II. p. 49. hanc ipſam nominationem deſcribit: *Adamum editiore Paradiſi loco inſidentem, auguſtaque autoritate & majeſtate, ac tali vultus ſplendore, qualem emicuiſſe ex facie Moſis Scriptura teſtatur, voce, quæ ſenſu excipi poſſet, pronunciata, ſingulis animantium generibus nomina indidiſſe, unumquodque nominatim appellando; illa vero ſubmiſſis capitibus prona, nec pro nimio decore, quo ille*

reſplen-

resplendebat, intueri ipsum audentia, singulatim præteribant, & suis ab illo appellabantur, ex ordine, nominibus v. g. cum Taurum ille nomine appellaret, continuo is audito nomine transibat coram illo, capite submisso; similiter nominatim citatus equus, præteribat dejecta cervice, neque Adami aspectum sustinens; idemque ceteris contigit. Quamvis vero relatio hæc nullam mereatur fidem, nihilominus vix videtur credibile, Adamum brevi paucorum dierum spacio omnibus omnino animalium terrestrium majorum & minorum, aviumque speciebus nomina indidisse. Possem hoc loco recensere sententiam Philologi Helmstad. celebratissimi Hermanni von der Hardt / cujus Epistola ad Noltenium *in Mosis severissimi morum censoris historiam, Gen. II, 18. 19. 20. de vocatis ab Adamo animalibus contra Bochartum* Helmst. in 8. 1705. edita negat, ceu falsam vulgi & Judæorum opinionem, Adamum omnibus brutis nomina imposuisse naturæ cujuslibet congrua, id potius statuit, a Mose l. c. indigitari; Adamum fuisse jussum diu multumque inter viva animantia, quomodocunque vocarentur aut nominarentur, circumspicere, num quod in illis deprehenderet, quod in ipsius auxilium & jugalem sociam adsciscì posset, invenisse autem nullum. Hæc ipsa vero in memorabilem conjugii primi historiam deliberato fuisse a Mose inserta, ut suos a detestanda consuetudine vicinarum gentium cum brutis, & dæmonibus animabusque defunctis rem habendi, dehortaretur. Quam sententiam una cum argumentis nomenclationem Adamo denegantibus cum Cl. Lilienthal prolixius recensuerit simulque accurate refutaverit Diss. de vocatis ab Adamo animalibus ad Gen. II, 18. 19. 20. in Cl. V. Herm. von der Hardt/ quæ recusa est cum Selectis ejusdem Historicis & literariis Regiom. 1715. in 8. brevitatis studio curiosum Lectorem eo remitto.

IX.

Reſponſio ad Rationes dubit.

Quodſi vero accuratius inquiramus in fundamenta propoſitarum rationum, lubrica admodum deprehendemus 1.) quamvis negare non poſſimus, vocabulum קרא, cumprimis ubi cum ל conſtructum apparet, accerſendi ſignificationem ſæpius habere: certiſſimum tamen eſt, idem verbum cum ל conſtructum ſæpiſſime nominum impoſitionem indicare, exempla hujus ſignificationis multa exhibet Celebr. Danzius Interpr. §. 124. not. (n) multo plura autem e Concord. Hebr. excerpi poſſunt. Speciminis gratia proferam verba Gen. XXI, 31. על־כן קרא למקום ההוא באר שבע quæ aliter quam hac ratione verti non poſſunt: *Et vocavit locum illum Beer-Schebah, quia ibi juraverunt ambo.* Male igitur à particulari, atque ex eo, quod nonnunquam קרא cum ל conſtructum accerſendi ſignificationem habet, infertur: ergo hoc etiam loco in eodem ſenſu accipi debet. Facili opera invertemus & probabimus è contextu ſignificationem hanc non tantum non debere, ſed & non poſſe quidem locum hic obtinere: namque v. 19. dicitur הוא שמו *hoc nomen illius* ſc. erat; quem ſenſum dabis hiſce verbis, ſi proxime antecedentia non de nominatione, ſed de advocatione intellexeris hoc modo: *Et quamcunque accerſivit homo animam viventem, hoc erat nomen ejus?* E contrario bene cohærent omnia hac ratione: *Et quocunque (ſc. nomine) appellavit homo animam viventem, hoc erat nomen ejus.* Deinde v. 20. expreſſe dicitur de homine ויקרא שמות & vocavit nomina animalium: quæ verba admodum incongrue de accerſendo intelligerentur, præcipue cum hoc commate קרא cum ל conſtructum non legatur, quia vero comma hoc executionem tradit conſilii divini commate 19. indicati, non poteſt non idem eorundem ferme verborum ſenſus utrobique ſtatui. Denique ſcrupulum omnem tollet perſpicua reſolutio verborum illorum v. 19. וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו

intri-

intricata hic videtur esse constructio, inprimis ob verba נפש חיה, quæ vel eleganter redundare vel transposita esse plerumque creduntur. Tres tamen diversas interpretationes horum verborum recenset Cl. Lilienthalii cit. Diss. §. VI. Quartam vero & fortassis facillimam nos addemus, referentes לו ad antecedens Pronomen Relativum אשר, cujus casum obliquum (secundum Celeb. Danzii Interpr. §. 19. II.) & quidem Ablativum indicet, cujus casus vim Particulæ ל assignat Celebr. Danzii Interpr. §. 198. Ita sine omni Pleonasmo & Metathesi verbis hebraicis hæc respondebunt Latina: ut omne (sc. nomen) quo appellaturus esset Adam animam viventem, idipsum esset nomen ejus; hac admissa interpretatione, cadit omne argumentum à constructione τῦ קרא cum ל desumtum: tunc enim קרא nonnisi accusativum נפש חיה regere diceretur. Ad 2) dubitandi rationem à contextu petitam concedendum quidem puto, e scopo primario textum indicasse, inter animalia non fuisse sociam ab Adamo repertam, atque hinc indiguisse Adamum auxilio Dei & creatione Evæ: hoc tamen non obstante incidenter & in parenthesi, cujus plura exempla in Genesi occurrunt e. g. II, 5. 6. XV, 3. impositionem nominum commemorare potuit: & quemadmodum sæpius res, quæ alicujus neque tamen maximi momenti sunt in parenthesi breviter proponi solent, ita & hic idem factum esse, admodum est probabile. Tertio dubio occurri potest primo, si asseratur נפש חיה esse vocabulum generale, quod denotet quodcunque vivens, sive sit in terra, sive in mari, sicut Ps. CIV, 25. majores & minores pisces nomine חיות insigniuntur: statui hinc posset omnia omnino animalia, ne piscibus quidem exceptis, nomina accepisse ab Adamo, Mosen autem, licet extra Parenthesin de terrestribus tantum & volucribus egerit, in parenthesi horum æque ac aquatilium adeoque omnium animalium nominationem indicasse. Neque absurdum esset perhi-

bere, Potentiſſimum Numen per magnum illud flumen Paradiſiacum, quod in IV dividebatur amnes, Gen. III, 11. omnes in conſpectum hominis adduxiſſe piſces, ut nomina iisdem tribueret. Sed fateor, hanc reſponſionem non eſſe magni momenti, eo quod Gen. II, 20. nominantur animalium ab Adamo nominatorum genera בהמה עוף השמים חית השדה ad quorum neutrum piſces commode referuntur. Igitur ſecundo negamus, incongruum eſſe, quædam tantum animalia nomina accepiſſe ab Adamo reliquis ſine nomine tunc relictis. Vel enim cum Bocharto l. c. p. 57. aſſeremus, convocata fuiſſe a Deo animalia præter alios in hunc etiam finem, ut ſubjectionis ſuæ quaſi voluntariam profeſſionem ederent, & in ſervitutis notam nomina ab Adamo nanciſcerentur, prout à dominis ſervi ſoleant Gen. XLI, 45. Dan. I, 7. 2. Par. XXXVI, 4. Hunc autem in finem ſuffeciſſe videtur, ſi quædam & quidem præſtantiora animalia loco omnium novo ſuo Domino ſeſe ſtiterint: quemadmodum inter homines nonnunquam contingit, ut novo imperanti quidam tantum ſubditi præſentes inſtar omnium homagium præſtent, abſentibus nihilominus ad fidem & obſequium obſtrictis. Vel dicemus, animalia ideo potiſſimum fuiſſe Protoplaſto adducta, ut eo evidentius convinceretur, opus ſibi eſſe ſocia rationali à Deo creanda (cujus etiam finis Bochartus l. c. meminit) hujus autem rei gratia neceſſarium non erat, piſces & quævis animalia adfuiſſe: modo acceſſerint animalia quædam utriusque ſexus, aves inprimis & terreſtria, quæ circa hominem magis eſſe ſolent. Quod igitur quædam tantum animalia nominibus tunc diſtinxerit Adam duplicem habere videtur cauſam; unam, quod iſta occaſione divinæ ſapientiæ juſſu plura ipſi ſpectanda ſe non obtulerant, præſentibus autem nomina dare Deus juſſerat, alteram, quod Adam, mox uxore donandus, ante omnia opus habuit nominibus animalium ſibi maxime familiarium, de quibus procul dubio

bio magis quam de piſcibus cum Eva locutus eſt ; nullum tamen eſt dubium, quin poſtea ſucceſſu temporis piſcibus etiam ſua dederit nomina. Quæ protuli hucusque de particularitate animalium ab Adamo vocatorum lucem fœnerari poſſunt, e Jac. Bernardi Nouvelles de la Republique des Lettres a. 1705. m. April. ubi deſcriptam ſupra Epiſtolam recenſet & cenſet, atque inter alia p. 417. conjicit, quando Textus ſacer de omnibus ſpeciebus animalium terreſtrium & avium loquitur, quas tamen ſpecies omnes adfuiſſe minus videtur neceſſarium, hæc de univerſalitate morali h. e. de plerisque non de omnibus omnino intelligi debere; pluribus enim exemplis Scripturæ S. docere poteſt particulam כל *omnis* & reſpondentia huic vocabula Græca in hoc ſenſu accipi e. g. Pſ. IX, 2. Luc. II, 1. Quarto denique urgebatur ab Adamo, nomina omnibus animalibus dari non potuiſſe, quia vix unum alterumve diem perſtitisſet in ſtatu primo. Quidam enim volunt, Adamum peccavisſe ſtatim ipſo die creationis ſuæ, adeoque non permanſiſſe in Paradiſo niſi VI, VII aut X horas; alii vero ad VI, VIII vel X dies ſpatium hoc extendunt: rurſus alii ad XXXIV aut XL annos, reſpicientes ad Chriſtum Salvatorem noſtrum, qui 34 annos in terra fuit & 40 dies à cibo ac potu abſtinuit vid. Bælium in Abel not. (A). Nobis quidem ſupra videbatur & etiamnum videtur, poſt inſtitutum matrimonium & divina benedictione beatum non diu a generatione abſtinuiſſe Protoplaſtos: cum vero primus conciperetur filius, jam lapſi erant, ut Gen. IV, 1. docet. Hoc ipſum agnovit Bælius l. c. hunc in modum ſcribens: *Si aliquando probari poſſet innocentiam Adami duraſſe plures dies, indubia ferme redderetur opinio illa, ſine fructu prohibito Adamum & Evam æternum ſervaturos fuiſſe virginitatem ſuam, & nonniſi e præviſione lapſus Deum produxiſſe diverſitatem ſexuum.* Quod quia incongruum, quo brevior ſtatuitur ſtatus integritatis, hoc propior videtur eſſe ſen-

tentia veritati. Confirmat hæc porro Bælius: *Certum eſt*, inquiens, *per textum Moſis, Adamum nonniſi poſt exitum e Paradiſo cognoviſſe feminam. Cur vero diſtulit eo usque conſummationem matrimonii ſui? Annon receperat benedictionem nuptialem ex ore Creatoris? ſolidiſſima ratio, quæ poteſt allegari, eſt, quod femina fuerit tentata & ſeducta ſtatim cum vix eſſet formata. Idem quoque habet Auguſtinus L. IX. de Geneſi ad Lit. c. IV. mox creata*, inquit, *muliere antequam convenirent, facta eſt illa transgreſſio.* Ex his inferri quidem poteſt inter creationem Evæ & lapſum primorum Parentum exiguum temporis ſpatium intercesſiſſe, aliqua etiam ſed minori fortaſſis probabilitate aſſeri poteſt, paucis poſt creatum Adamum diebus Evam fuiſſe productam: ſed definire quidquam ſi vellemus, Angelo Raſiele Adami Magiſtro, ſi vera eſt fabula, opus eſſet: hinc concludi nequit, ob temporis penuriam Adamo nominum impoſitionem denegandam eſſe. Deinde qui multum requirunt temporis pro inventione nominum animalium inniti videntur præjudicio de Phyſica Adami aliisque opinionibus nunquam ſatis probandis, à nobis vero mox confutandis. Nihil ergo conficiunt IV. illa argumenta ad negandam Adamo animalium nominationem inculcata.

X.

Sententia noſtra de autore nominum animalium.

Mea de præpoſita quæſtione ſententia eo primum tendebat, Deo ceu primario autori & inventori nomina animalium adſcribenda eſſe, hominem autem, quod indicata ſibi a Deo nomina animalibus diſtribuerit & ſuper his præſentibus pronunciaverit, pro autore ſecundario recte haberi. Putabam enim, primum hominem vi perfectionis ſuæ non potuiſſe non à primo ſuo ortu notitia vocum & habitu loquendi polluiſſe, qualem ſupernaturaliter in Apoſtolis excitatum fuiſſe novimus: partim ut Dei alloquia & præcepta intelligere, partim ut reſpondere Deo & preces ad Numen fundere, partim etiam

ut

ut cum uxore colloqui poſſet. Placebat Jo. Clericus Comm. in Gen. p. 23. in hanc ſententiam inter alia hæc proferens: Vt ad pleraque vocabula rerum, quorum nullus erat primis Parentibus uſus, quod attinet, concedi hoc poteſt (linguam nonniſi ſenſim inventam eſſe) ita in ſumme neceſſariis, non videtur Deus linguam iis maxima cum moleſtia inveniendam reliquiſſe. Cum adulti uterque eſſent à Deo creati, creatus ſimul in illis loquendi habitus, ſaltem in præcipuis, quod haud multo aliter eveniſſe crediderim, quam quando Apoſtoli linguis, quas antea ignoraverant, loqui cœperunt. Deinde ob anguſtum temporis ſpacium (de quo in antecedentibus ſæpius egi) primo homini inventionem nominum pro quibuscunque animalium terreſtrium & volatilium ſpeciebus impoſſibilem judicabam, præcipue quod ſingularem præſtantiam primævæ linguæ aſſignandam eſſe nullus dubitabam. Sed mutavi animum, atque nunc, Adamum nomina animalium ad ſe adductorum inveniſſe ipſisque impoſuiſſe, mihi perſuadeo; poſteaquam perpendi verbum קרא cum in aliis V. T. locis, tum in IV primis Capitibus Geneſeos ſæpius occurrens, ſemper in reliquis horum capitum commatibus nominum inventionem denotare, atque hinc collegi, in noſtro textu, ubi ter legitur, ab hac ſignificatione recedendum non eſſe ſine gravi cauſa, quæ tamen hic nondum comparuit. Quemadmodum vero hac in parte à litera hiſtoriæ Moſaicæ non recedimus, ita etiam eandem S. literam ſequentes primum linguæ primæ autorem Deum ſtatuimus. Namque Gen. I, 5. 8. 10. Numen nomina diei & noctis, cœli, terræ, marium inveniſſe, atque pronunciaſſe (cum ſc. Adam creatus eſſet) Gen. II, 16. 17. legem de arbore vetita promulgaſſe dicitur. Hebraicas igitur voces קרא & אמר, collato inprimis Gen. III, 9. 10. proprie capiendas, &, cum Deus incorporeus ſit, de ſonis in aëre per potentiam divinam formatis intelligendas eſſe credimus. Venerunt vero ſoni iſti ad

aures

aures Adami, antequam ipse primum loquelæ specimen nomenclatura animalium ederet, dubiumque nullum est, quin sensum verborum divinorum Deus Protoplasto patefecerit. Ita percepta divina inventione & auditis non tantum singulis vocibus sed integris etiam Propositionibus admodum est credibile, Adamum Judicio Practico excellentem inventis facile aliquid addidisse, & ad imitationem vocum divinitus ortarum animalibus nomina dedisse (quod verba Gen. II, 19. 20. volunt) temporis vero successu pleniorem linguæ habitum sibi acquisivisse. Quod vero ad temporis rationem attinet, si ponamus unum vel duos dies nominatione adductorum præcipuorum vel plerorumque animalium consumsisse Adamum, nihil dicemus, quod vel brevi integritatis durationi, vel ipsi huic labori contradicat, nisi Physicas rationes omnibus nominibus subesse suspiceris, quam tamen sententiam jam nunc examinabimus & confutabimus.

XI.

Nomina non expresserunt accurate naturas animal.

Respondebimus paucis ad argumentorum nervos sub finem §. VII. supra inculcatos. *a*) ex verbis הוא שמו alius exsculpi sensus nequit, quam, *nomina, quæ Adam animalibus dedit, fuisse, & permansisse nomina ipsorum:* verbum enim substantivum hic subintelligendum, in aliis etiam linguis, sicut apud Hebræos quodcunque verbum, de *continuatione* sæpius intelligi debet, vid. Danzii Interpr. §. 95. atque in tantum approbamus verba Suidæ p. 19. allegata: Physicas vero subesse nominibus rationes, nemo nisi præconceptæ & nondum probatæ opinioni indulgens cum Eusebio, Svida & Kirchero e verbis Mosaicis colliget. Emphasis, si quæ hic est, autoritatem primi ὀνοματοθέτου respicit. *b*) Multo minus verba Paraphrastæ Chaldæi probant, quod ex mente Kircheri probare debent. Putat vocem Chald. חוא de speculatione, meditatione capiendam esse, atque ad Deum minus quadrare, hominis igitur speculatio-

culationem, & quidem de nominibus convenientibus cum natura cujusque animalis, indicare. Verum enim vero verbum חזא æque ac Hebr. ראה de Deo etiam uſurpari e. g. in Targum Jer. XVIII, 17. Buxtorfii Opus XXX. annorum docet: ſicut igitur Hebræum לראות ceu ἀνθρωποπαθῶς dictum ad Deum commodiſſime refertur, & ſecundum Danzii Interpr. §. 127. & 200. vertitur: *ut videret, Deus ſc.* eodem modo Chaldaicum למחזא verti debet. Nihil jam dicam de autoritate hujus Paraphraſeos, quæ omni exceptione major non eſt. Si autem vel maxime concederem, de Speculatione Adami ſermonem hic eſſe, nimis tamen præcipitanter inde concluderetur: Ergo ſpeculatus eſt de nominibus naturas exprimentibus. *c*) Negamus voces talia eſſe ſimulachra Idearum, qualia Ideæ ſunt reſpectu rerum, quas præſentant. Ideæ ſi bonæ ſint & claræ, exhibent quaſi in ſpeculo eſſentialia & præcipua rerum ſuarum attributa: voces vero eo potiſſimum ſpectant, ut homo cogitationes ſuas alteri patefacere poſſit: hunc in finem opus non eſt, ut quodlibet vocabulum præcipua rei attributa indicet: Sufficit, ſi alter, audito vocabulo ceu ſigno, ejusdem Ideæ, quam loquens in animo habet, atque in audiente excitari voluit, illico recordetur. Quemadmodum vero ſignificationes plurium vocabulorum vel a ſe vel ab aliis impoſitorum in promtu habere, res memoriæ eſt: ita facilitatem & perfectionem linguæ puto, plurima habere vocabula derivativa: e. g. ἀνδρίζεσθαι fortiter, viriliter ſe gerere ob primitivum ſuum ἀνδρὸς vocabulum facilius notabimus quam verbum ἰσχύειν idem ſignificans. Concedimus igitur in derivativis vocabulis rationem denominandi ab aliquo rei attributo, ſed in ſenſus facillime incurrente, proprio & ſæpiſſime accidente ſumi, idque in lingua primæva inprimis ſedulo obſervatum eſſe. Sed quæ inter vocabula primitiva & res ſignificatas convenientia? Ita ſimul *d*) reſpondemus ad exempla a Bocharto & Kirchero prolata. Concedemus tantiſper Bruta a ſtupore & ſilentio, Reptilia a motu tardo, camelum a retribuendo, ſuem ab anguſtis oculis, aſinum a frumenti oneribus, equum ab alacritate nomina habuiſſe,

cur vero primitiva illa nomina has præcise significationes obtinuerint, ex nulla naturali eorundem cum Ideis & rebus suis convenientia solide deduces, quæ ex arbitrio ultimato orta, melius statuemus cum Rötenbeccii nostri Logica Vet. & Nov. Q. 49. seqq. cur ראה *videre* significat, שוש vero eundem non habet significatum, an prior sonus cum visione naturalem habet connexionem, annon visionem alter sonus æque exprimeret, etiamsi autoribus linguæ eodem adhibere hanc voluisset? Commiseratione potius quam refutatione digna sunt R. Becchai verba, e Kirchero p. 21. excerpta, quibus nomen Leonis אריה fortitudinem & magnitudinem ejusdem per literas אהי vehementem aspirationem in pronunciando requirentes indicari putat. Deinde, quando Kircherus & Bochartus supponunt verba illa, quæ proprietates animalium indicant, & a quibus animalium nomina derivant, prius extitisse quam nomina animalium, quando porro Kircherus statuit, reliqua vocabula omnia, exceptis tantum animalium nominibus, a Deo Protoplastis fuisse indita, non tantum sine fundamento, sed & contra Historiam Mosaicam & probabilitatem hæc afferere videntur: Probabile est Substantiarum nomina concreta prius inventa fuisse quam solorum accidentium, quæ substantiis inhærent, e. g. tardi motus, lætitiæ, angustorum oculorum: Adhæc priora Geneseos Capita tanquam peculiare & singulare quid recensent, Deum quibusdam a se conditis rebus nomina dedisse, & legem aliquam homini promulgasse, mox ipsum hominem animantibus nomina imposuisse; credibile igitur non est, ante nomenclaturam brutorum integram linguam & præcipue verba fuisse inventa, cum Scriptura hac de re, quæ memoratu dignior esset derivativorum origine, sileat: Si enim ponamus verba illa e. g. retribuendi, tardius se movendi, divinitus homini fuisse indicata, nihil erit singulare camelum injurias retribuentem, reptile tardius se movens nuncupasse, modo experientia docuerit, inesse hæc attributa dictis animalibus. Multo itaque credibilius mihi videtur, Adamum nomina animalium tanquam primitiva invenisse, & ex libero arbitrio (cui

uxor

uxor & liberi accommodare se tenebantur) attendendo tamen ad analogiam vocum a Deo sibi manifestatarum, formavisse, atque ad denotandas has vel illas animantium species applicuisse; postea vero verba ex nominibus fuisse derivata, e. g. e nomine Suis חזיר verbum ab Arabibus asservatum Chazira angustos habere oculos. Kabbalisticas vero nominum rationes vocis נשר e R. Becchai p. 22. nominasse est refutasse. Ita refutata illa Præmissa de nominibus animalium naturas singulari ratione exprimentibus, cadit etiam conclusio: Ergo Adam consummatus fuit Physicus. Hæc etiam caderet, si vel maxime concederemus, Etymologias illas, & nomina naturis rite congruisse, in eo sensu, quem exempla Bocharti & Kircheri explicatio suppeditant, ut naturæ nomine latius acceptæ accidentia quæcunque comprehendantur (namque naturam cujuscunque rei strictius acceptam, i. e. *intrinsecam constitutionem seu internum operationum principium, formam, essentiam.* vid. Sturm. Phys. Erot. Prælim. Q I. sqq. e. g. internam illam constitutionem cameli, ex qua vindictæ cupiditas provenit, vocabulo unico exprimi posse nullum hucusque exemplum docuit neque etiam fortassis docebit) Physica enim scientia præcipue in cognitione naturarum & formarum particularium, atque in explicatione Phænomenorum ex hypothesibus consistit. Sed omnes illæ proprietates omniaque accidentia, quæ pro rationibus denominandi vulgo habentur, nonnisi inter Phænomena atque initia cognitionis Physicæ referuntur, adeoque Historiam Naturalem Adami indicarent, quam sine Etymologiis amplam satis, & quoad historiam animalium cognitione Aristotelis, cui Alexander M. 480000. aureos impendit, multo ampliorem & accuratiorem fuisse Bocharto Hieroz. p. 56, concedimus, eandemque a Protoplasto ad cognitionem & laudem Supremi Numinis adhibitam fuisse nulli dubitamus.

XII.

Pro Physica Adami argumenta reliqua refutantur.

Refutavimus hucusque prolixius primum pro Physica Adami argumentum e Gen. II. 18. sqq. deductum: veniam autem prolixitati nostræ impetrabimus, eo quod argumentum speciosum, communi fere applausu approbatum, accuratius examen mereri videbatur. Eo breviores autem esse nunc possumus in resolutione reliquorum dubiorum. Quando Dn. von der Hardt in Ep. cit. qua

nomi-

nomina animalibus per Adamum impoſita eſſe negat, pro inſigni ſpecimine ſummæ ſapientiæ ac prudentiæ oculatiſſimi Adami venditat, quod, accerſitis & attente conſideratis animalibus, nullam plane cum ullo bruto familiarem conſuetudinem naturæ humanæ eſſe convenientem judicaverit; facili quidem opera exinde argumentum probabile pro Phyſica Adami formabitur. Reſpondemus breviter, ad ferendum illud judicium negativum, inter bruta non eſſe ſociam pro homine, non requiri integram ſcientiam Phyſicam, adeoque hanc inde colligi non poſſe: ſuffecit obſervatio experimentalis, bruta carere ſermone, & facta hinc argumentatio, eadem deſtitui ratione, atque hinc ob diſſimilitudinem inepta eſſe ad ſocietatem conjugalem. Novam pro Phyſica Adami ratiunculam Suidas l. c. petit ex eo, *quod ſtatim conſpecta muliere non ut ex humano ore ſed quaſi divina voce in eo reſonante admirabile illud oraculum inſtar vatis eſt elocutus*: *Hoc nunc eſt os ex oſſibus meis &c.* Gen. II. 23. Sed reſpondere pro nobis ipſe videtur Servator noſter Matth. XIX. 5. oraculum hoc primo rerum omnium Conditori adſcribens, unde revelatione divina non vero naturali ratione hæc Adamo innotuiſſe concludimus atque in tantum approbamus verba Clerici ad Gen. II. 23. *Si hæc verba revera Adamus protulit, ex revelatione divina, quæ hic brevitatis cauſa omittitur, unde formata fuiſſet Heva, cognoverat.* Denique poſt lapſum per longiſſimam experientiam Protoplaſto feminum, ſtirpium, radicum, herbarum, aliarumque rerum naturalium Phœnomena innumera innotuiſſe, eundemque quorundam effectuum cauſas ratiocinando indagaſſe, atque inprimis hanc notitiam ad praxin & felicitatem tam ſupremam quam ſubordinatam bene applicaſſe, ambabus largior manibus, integrum autem Syſtema hypotheſium Phyſicarum hinc inferri poſſe ob rationes §. V. & VI. propoſitas nego atque pernego. Eſſet nunc ad reliquas Philoſophiæ partes pergendum, & quid earum Adamo minus vere tribuatur, indicandum, ſed ob plura impedimenta hæc peculiari Diſſertationi reſervamus. Interim DEO T. O. M. pro clementi aſſiſtentia ſubmiſſas agimus gratias, atque ut gratia ſua ſtudiis noſtris porro adſit, precamur.

Errata quædam: p. 12. lin. 4. ante ultimam: deleatur *non*. p 18. in loco Suidæ inter lineam 1. & 2. hæc inſerenda eſſent verba: *τὶ τῆς σοφίας ταύτης καὶ μαρτυρίας ἀριδηλότερον.* pag. 19. lin. 1. pro *ὑπαλλάξαιτι* lege *ὑπαλλάξαι καὶ*. p. 22. lin. 5. pro כשר lege נשר. ib. lin. 6. pro כ lege נ.